

‘ಕೆಂಗಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿ’ಯ ಸ್ವಯಂರಕ್ಷಣಾ ಕಲೆ

ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಲಾರದ, ಕಚ್ಚಲು, ಚುಚ್ಚಲಾಗದ ಈ ಕೆಂಗಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿಯ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರವೇ ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯ.

■ ಶಶಿಧರಸ್ವಾಮಿ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ

ಭೂಮಿಗೆ ಮಳೆಯ ಸಿಂಚನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹೊಲ ಗದ್ದೆ, ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಪದಿಗಳು ಧುತಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹೊಲದ ದಾರಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಕಚ್ಚಾರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುವಾಗ ಕೆಂಗಂದು (ಕಂದಾದ), ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸಾಗುವ ಜೀವಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಸಾಕು, ಸುರಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕುಲಿಯಂತೆ ಮಲಗಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಅವಕ್ಕೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಾತ್ರಿಯಾದಾಗ ಮತ್ತೆ ಮಾಮೂಲಿನಂತಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೂರಾರು ಪುಟ್ಟ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ರೈತರು ಇವಕ್ಕೆ ‘ಒಣಕಿಮಡ್ಡ’ ಎನ್ನುವರು.

ಈ ಸಹಸ್ರಪದಿಗಳು ಇವೆ ಎಂದಾದರೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಇವನ್ನು ಪರಿಸರದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿಡುವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಲೆಗಳು ಕೊಳೆತು ಸಾವಯವಯುಕ್ತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇವು ಗುಂಪಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

‘ಕೆಂಗಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿ’ಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ರಸ್ಟಿ ಮಿಲಿಪೀಡ್ (Rusty Millipede) ಅಥವಾ ಕಾಮನ್ ಏಷ್ಯನ್ ಮಿಲಿಪೀಡ್ (Common Asian Millipede) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಟ್ರಿಗೋನಿಯುಲಸ್ ಕೋರಲಿನಸ್ (Trigoniulus corallinus) ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಹಸ್ರಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು 12000 ಜಾತಿ, 16 ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 140 ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಂಗಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿ ದೇಹ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾದ ಕಪ್ಪು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಸು ಸಹಸ್ರಪದಿ 5 ಸೆ.ಮೀ. ಉದ್ದದವರೆಗೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊಳವೆ ಆಕಾರದ ದೇಹ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜೋಡಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಉಪಾಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಮೊದಲ

ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಜೋಡಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 40ರಿಂದ 400 ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ (ಸಹಸ್ರ) ಕಾಲುಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದು ನಡೆಯುವಾಗ ಕಾಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಸಾವಿರ ಕಾಲಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವುಗಳ ದೇಹಕ್ಕೆ ತೇವಾಂಶಯುಕ್ತ ವಾತಾವರಣ ಅವಶ್ಯಕ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಬೇರೆ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಗಂಡು ಸಹಸ್ರಪದಿ ತನ್ನ ಗ್ರಹಣಾಂಗವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ಖಾದ್ಯದಿರುವ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಸ್ವಪಿಸಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಮಿಲನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಿಲನದ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ಸಹಸ್ರಪದಿ 10ರಿಂದ 300ರವರೆಗೂ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ರೇಷ್ಮೆಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮರಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮರಿಗಳು ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೊರ ಚರ್ಮ ಪೊರೆ ಕಳಚುವಿಕೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಇದರ ರಕ್ಷಣಾತಂತ್ರ ಅಚ್ಚರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಹದ್ದು. ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಲಾರದ, ಕಚ್ಚಲು-ಚುಚ್ಚಲು ಯಾವುದೇ ಅಂಗವಿಲ್ಲದ ಇದು ಬೇರೆ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಾಗಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದ ದೇಹವನ್ನು ಚಿಕ್ಕುಲಿಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ನೂರಾರು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಗಾಸಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಒಳಗೆಳೆದು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇರುವೆ ಹಾಗೂ ಕೀಟಗಳು ಸನಿಹ ಬಾರದಂತೆ ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ ಬೀರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಸ್ರವಿಸುವುದುಂಟು.

ಕೆಂಗಂದು ಸಹಸ್ರಪದಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ನಡಿಗೆ ನಿಧಾನ. ತೇವಾಂಶವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಳೆತ ಮರ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಸ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಬೆಳೆಗೆ ಫಲವತ್ತತೆ ನೀಡುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೀವಿಯೂ ಹೌದು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in